

secutus est, ac tandem decessit, relictis duobus filiis, Aldobrandino & Azone, dicto novello. Tum verò Patavini, spretâ Aldobrandini Marchionis adolescentiâ, Estense castrum cum burgo, tanquam in suo districtu situm, juris sui esse contententes, auxiliante Ecelino, obsident, & ut noster ait: venit tunc Marchio, tanquam devictus, ad voluntatem Communis Paduæ. Monachus Paduanus rem ita narrat: cùm Nobilis Marchio Aldrovandinus nollet Communitati Paduæ subjacere, Paduani arcem Estensem cum machinis obsederunt. Videns autem Marchio, se non posse amicos suos, qui obfidebantur, commodè adjuvare, pariterque sciens, quòd durum est contra stimulum calcitrare, coactus juravit, sicut civis, Comuni Paduæ in omnibus obedire. Hoc Scriptor Romanus arripiens, inde inferre non dubitavit, Estenses, antequam Marchiones Anconitani à Pontifice fierent, non nisi privatos fuisse cives nobiles Paduanos; parùm attendens ad illorum, de quibus loquitur, temporum faciem. Sanè animadvertere poterat, Aldobrandinum jam tum Marchionem fuisse Anconitanum. Nam volebat Pontifex, ut patri succederet, de Ecclesia Romana benemerito. Itaque civis Patavini appellatio non ideo privatum reddebat: idemque locum habebat, etiam antequam Marchiones Estenses Anconam fuissent nacti, cùm dudum ex primariis Italiae Principibus haberentur. Nempe distinguendus erat Marchionatus feudum Regale, ab allodiali olim terra, qualis erat Estensis; in quam ob viciniam Patavini jus quoddam sibi vindicabant. Sciendum est enim, cùm illis temporibus primariæ Italiae urbes, inter quas Patavium erat, speciem quandam Reipublicæ sibi quæque affectarent; vicina oppida, Dynastasque proximi tractus, in easdem leges adigere tentasse. Pulchrè rem explicat Guntherus in Ligurino diversis locis. Ita enim libro 2. canit de Italica gente:

Consulibus rerum committere summam  
Gaudet, & hos, triplici sumtos ex ordine, ( fastum  
Ne pariat diuturnus honor ) mutare quotannis.  
Vivere quemque suæ subjectum legibus urbis  
Cogit, & externos sub eodem jure potentes  
Alligat, ut terra vix inveniatur in illa  
Aut Comes, aut alius, civili jure solutus.

Et idem mox libro tertio introducit Terdonenses Legatos, urbem Papiam vel Ticinum accusantes, quòd vicinum Comitem, Regni Palatinum, in castro Lunelli residentem, sub sua jura coëgissent:

Nam præter aliquas, quas aut servire coactus  
Subdidit, aut captas evertit funditus urbes,  
Aspice, quam turpi Lunelli nobile castrum,  
Atque Palatini Sedem, fixosque penates,  
Verterit illa dolo. Comitem civesque vocabat  
Perfida, colloquio pacis de rebus habendo;  
Incautosque viros, & nil hostile timentes,  
Fraude mala captos in vincula dura coëgit.  
Ipsaque non armis, nec belli jure, sed astu  
Vel potius subversa dolo castella reliquit.  
Et nunc ille Comes, confors est Regius Aulæ,  
Ille potens Princeps, sub quo Romana securis  
Italiae punire reos de more vetusto  
Debuit, injustè victrici cogitur urbi  
Ut modicus servire Cliens; nulloque relicto  
Jure sibi, Dominæ metuit mandata superbæ.

Itaque non mirum si juvenis Marchio Aldobrandinus aliquando similia passus est, vi nihil derogante juri & dignitati. Cæterum ab aliis narratur, quomodo expeditionem Anconitanam suscepit, & brevè extinctus fratri Azoni adolescenti dignitatem familiæ tuendam & propagandam reliquerit. Atque is est, qui postea ( circa A. D. 1242. ) Ferrariam stabili ditione, volentibus civibus, obtinuit. Obiter noto, errore, nescio quo, pro Marchione Bonifacio legi Melchior Bonifacio, quod corrigendum est; & legi debet Aldrovandinum Marchionem alibi Rambertinus de Bononia. Cæterum memorabilis est historia Fratris Joannis Vincentini Ordinis Prædicatorum, qui religionis auctoritate aliquamdiu civitates Longobardiæ in pace continuavit: sed postremò, cùm ipse regimini manus admoveret, ausis excidit.